

„Casa artiștilor“

Cînd la Baia Mare a început construirea primelor blocuri muncitorești (și dacă aș pune o dată aș greși, pentru că eu le știu de la temelie numai pe cele de pe strada Delavrancea) faptul era privit cu mirarea și neîncrederea tipică provincialului. Mulți oameni au preferat să rămînă îngheșuiți în cîte o cameră dar — suprem semn de confort băimărean — cu grădină (de fapt o curticică cu flori), cotețe, vecini cunoscuți, stradă. Da, stradă, pentru că blocurile noi se construiau în plin cîmp, la cîteva kilometri de locul de muncă al viitorilor locatari. Nici rezerva cu grădina nu e la Baia Mare lipsită de importanță. Nevoia de natură, fie ea și miniaturală, e specifică minerului. Altfel nici nu-mi explic multitudinea locurilor de excursie dimprejurul Băii Mari. Simpla lor înșirare e convingătoare: Parcul, Băile Usturoi, Dealul Florilor, Plestioare, Lacul Bodî, Lacul Firiza, Izvoare, Lacul sărat, Lacul Albastru, Lăpușul. Toate la o distanță de pînă la zece kilometri. Nici cu argumentul vecini nu era de glumit. În 1930 orașul avea 14.000 de locuitori iar în 1948 (decî după 18 ani) abia ajunsese la 20.000. Oamenii se cunoșteau între ei, căutau să locuiască „pe nemușag“ și „pe prietenii“. Știu străzi care găzduiau o anumită familie sau mineri cam de la aceeași exploatare. Cînd sirena suna „de 5“ pe porțile unei ulițe întregi ieșeau zeci de oameni. Cînd suna „de șase“ în strada alăturată se deschideau alte porți pe care pășeau muncitori de la „Phönix“ și așa mai departe.

În vara lui 1952 s-a zvonit că se va înființa la Baia Mare un teatru de stat. Teatru adevărat cu actori adevărați, cu decorații și costume frumoase, un teatru „al nostru“? A trebuit să vină toamna (acea toamnă lungă și frumoasă atît de dragă și cunoscută băimărenilor) pentru ca zvonul să prindă contur. Numai că unde să „puî“ teatrul de stat? În oraș existau două cinemato-

grafe: „Minerul“ (mare, fără acustică) și „Mic“ (nu mai fin minte cum i se spunea oficial dar toată lumea așa-i zicea și așa era: Mic). S-a rămas la acesta din urmă. Renovări — cîte se puteau face în două luni — repetiții — cum se puteau face printre renovări — și premiera. Succesul nu se poate descrie. Lumea ridea, plîngea și aplauda la fiecare cuvînt. Nu interesa că în piesă era vorba despre lucruri străine locului, că pe scenă, printre copacii de butaforie înfloriți, ninge, că în sală era frig, băimărenii aveau teatrul lor. Dacă s-ar fi făcut un palat al culturii (și mai tîrziu s-a făcut) și sentimentele acelea, bucuria aceea n-ar fi putut fi egalată. Iar ca primă mulțumire pentru primul spectacol al primului teatru profesionist din Baia Mare, minerii au oferit, din „cota“ lor actorilor un bloc. Unul din acele prime blocuri cu patru apartamente și patru (zise) garsoniere. La intrare au fixat, tot ei, minerii, o firmă scrisă pe sticlă roșie cu stema republicii deasupra: „Casa artiștilor“.

Au trecut douăzeci de ani. „Casa artiștilor“ mai există. Fără inscripția aceea a entuziasmului și recunoștinței. (Cine o fi luat-o?) Și fără mulți din primii beneficiari-artiști ai unui bloc muncitoresc.

Îi găsesc totuși pe Silvia și Ion Uță, acum veterani ai teatrului pe care l-au înființat.

În sobele mari de teracotă foșnește gazul. Ușile au fost revopsite în alb, iar ferestrele nu mi se mai par mici.

— Cum trece timpul, nea Uță!

— Trece, Tutide!...

Răsfoim caiete-program, albume cu fotografii de-atunci... Ne oprim la cele din primul spectacol. Printre florile de butaforie se văd, mari, pufoși, fulgii.

— Doamne, ce frumos a fost!...

Valentin Munteanu